

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาการใช้พืชสมุนไพรของผู้ป่วยโรคเบาหวานในตำบลพระอาจารย์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ประชากรที่ศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาในประชากรทั้งหมด โดยใช้ข้อมูลจากทะเบียนผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ขึ้นทะเบียนของสถานีอนามัย ตำบลพระอาจารย์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ปี พ.ศ. 2550 จำนวน 182 คน และเป็นผู้ป่วยที่นำพืชสมุนไพรมาใช้ในการรักษาโรคเบาหวานจำนวน 63 คน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ได้จำนวน 59 คน เนื่องจากประชากร 4 คน ไม่สะดวกในการให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล มี 2 แบบคือ แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึก ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมาจากการศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างชัดเจน ประกอบด้วยคำถามแบบเลือกตอบ และคำถามปลายเปิดมี 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ลักษณะทางประชากรและสังคม ได้แก่ ที่อยู่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ และโรคประจำตัวอื่น

1.2 ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคเบาหวาน ได้แก่ ระยะเวลาที่ป่วยเป็นเบาหวาน ระดับน้ำตาลในเลือดปัจจุบัน และประวัติครอบครัวเจ็บป่วยด้วยโรคเบาหวาน

1.3 ประวัติการรักษาโรคเบาหวาน ได้แก่ สถานที่รักษาปัจจุบัน และวิธีการรักษาโรคเบาหวาน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการใช้พืชสมุนไพรในการรักษาโรคเบาหวาน มีดังนี้

2.1 คุณสมบัติทั่วไปของพืชสมุนไพร ประกอบด้วย ชนิดของสมุนไพร แหล่งที่มาของสมุนไพร การเก็บรักษาพืชสมุนไพร แหล่งข้อมูลและความรู้การใช้พืชสมุนไพร และข้อจำกัดในการใช้พืชสมุนไพร

2.2 ลักษณะการใช้พืชสมุนไพร ประกอบด้วย ลักษณะพืชสมุนไพรที่นำมาใช้ ส่วนที่นำมาใช้ วิธีการใช้พืชสมุนไพร ระยะเวลาและความต่อเนื่องในการใช้พืชสมุนไพร

2.3 ผลลัพธ์การใช้พืชสมุนไพร ประกอบด้วย ผลต่อระดับน้ำตาลในเลือด และอาการข้างเคียงของพืชสมุนไพร

2. แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ประกอบด้วย ชื่อ ที่อยู่ ชนิดของโรคเบาหวาน และโรคประจำตัวอื่น

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) ผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านพืชสมุนไพร 1 คน เกษตรกร 1 คน และผู้มีประสบการณ์ในเรื่องพืชสมุนไพร 1 คน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ซึ่งได้ค่าดัชนีความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity Index) เท่ากับ 0.84 จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึก โดยมีการดำเนินการในการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงสำนักงานสาธารณสุขอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการดำเนินการศึกษา

2. ทำหนังสือจากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ถึงโรงพยาบาลองครักษ์และสถานีอนามัยในพื้นที่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการศึกษา
3. ผู้ศึกษาได้ติดต่อประสานงาน โรงพยาบาลองครักษ์ และสถานีอนามัยในพื้นที่เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล และแจ้งกำหนดการในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ทำการสำรวจข้อมูลผู้ป่วยโรคเบาหวานจากทะเบียนประวัติ เพื่อหาประชากรที่นำพืชสมุนไพรมาใช้ในการรักษาโรคเบาหวาน โดยการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มารับบริการที่สถานีอนามัยเพื่อหาผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีการใช้พืชสมุนไพรในการรักษาโรคเบาหวาน
5. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ป่วยโรคเบาหวาน ในตำบลพระอาจารย์ ผู้ศึกษาเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการศึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษากับผู้ป่วยโรคเบาหวาน พร้อมทั้งขออนุญาตก่อนการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์
6. รวบรวมข้อมูลจากทะเบียนประวัติการรักษาโรคเบาหวานของผู้ป่วยจากโรงพยาบาลองครักษ์ โดยใช้แบบบันทึกและได้ขออนุญาตผู้ป่วยโรคเบาหวานก่อนเก็บข้อมูล
7. ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป กรณีไม่ครบถ้วนได้ทำการจัดเก็บเพิ่มเติม หรือเก็บซ้ำอีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ในส่วนข้อมูลทั่วไป และข้อมูลการใช้พืชสมุนไพรได้ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยการสรุปผลจากการสัมภาษณ์ในส่วนคำถามปลายเปิด ในส่วนข้อมูลการใช้พืชสมุนไพรของผู้ป่วยโรคเบาหวาน